

22.10.2024

VN/16960/2021
STM078:00/2021**2024/6 TYÖTURVALLISUUSSÄÄNNÖKSIÄ VALMISTELEVAN NEUVOTTELUKUNNAN PÖYTÄKIRJA
22.10.2024**

Aika 22.10.2024 klo 10.00-11.35

Paikka: Teams-etäkokous

Osallistujat:

Antti Janas	STM, puheenjohtaja
Sari-Anne Salminen	Työsuojelun aluehallinto, jäsen
Inka Douglas	STTK, jäsen
Juha Ala-Hiiri	TKL, jäsen
Timo Koskinen	SAK, jäsen
Minna Salli	KT, jäsen
Päivi Lantola	VTML, jäsen (klo 10.45 saakka)
Albert Mäkelä	SY, jäsen
Pia Perttula	TTL, jäsen
Lotta Savinko	Akava, jäsen
Anne Salomaa	EK, jäsen
Vesa Pekkola	STM, jäsen
Sirkku Saarikoski	STM, asiantuntija
Anni Pietarinen	STM, asiantuntija
Tanja Ylitöyrä	STM, sihteeri

1. Kokouksen avaus ja asialistan hyväksyminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen. Hyväksyttiin asialista.

2. Hyväksytään edellisen kokouksen pöytäkirja

Hyväksyttiin edellisen kokouksen pöytäkirja.

3. Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetus haitallisiksi tunnetuista pitoisuuksista

Saarikoski kertoi, että STM:n asetus haitallisiksi tunnetuista pitoisuuksista (HTP-asetus) päivitetään muutaman vuoden välein, jotta se on uuden tieteellisen tiedon mukaan ajan tasalla. Itse asetuksen teksti on lyhyt. 2 §:ssä uutta ovat siirtymäsäännökset, joista ensimmäinen koskee typpidioksidia ja toinen typpioksidia. Typen oksidien raja-arvot tulevat EU:n raja-arvodirektiiveistä, joissa niille oli annettu siirtymäaika elokuuhun 2023. EU-tasolla oli todettu, että kaivoksissa on edelleen haasteita päästä typen oksidien raja-arvoihin dieselajoneuvojen käytön takia. Kansallisesti oli mahdollista jatkaa siirtymäaikaa, ja Suomessa päätettiin jatkaa sitä helmikuuhun 2026 saakka.

Saarikoski esitteli asetukseen kuuluvat muut osat. Asetuksen liitteen johdantoon on tehty eräitä täsmennyksiä tekstin selkeyttämiseksi, ja myös muutamia kuvaavia lauseita on lisätty. Asetuksen perustelumuistio on tiivis. Asetuksessa annetaan raja-arvoja uusille kemiallisille tekijöille ja päivitetään vanhoja raja-arvoja. Koska kemikaaleille on jo kattavasti asetettu raja-arvot, suurin osa asetuksen muutoksista on vanhojen raja-arvojen päivityksiä. Voimassa olevaan asetukseen verrattuna neljälle uudelle kemikaalille on asetettu raja-arvot, ja yhdeksän aineen tai aineryhmän raja-arvoja on muutettu. HTP-arvot on poistettu 19 aineelta, koska näille

aineille on asetettu sitova raja-arvo valtioneuvoston asetuksessa syöpäsairauden vaaraa aiheuttavista, perimää vaurioittavista ja lisääntymiselle vaarallisista tekijöistä työssä. HTP-asetuksen muutos on valmisteltu HTP-jaostossa. Asetuksen on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2024 aikana. Saarikoski esitteli lyhyesti myös taulukoiden 1 ja 2 muutokset. Alumiinin kohdalla poistetaan maininta alveolijakeesta seuraavassa HTP-jaoston kokouksessa, jos asiasta päästään yhteisymmärrykseen. Asetusluonnokseen tehdään vielä tekniset tarkistukset.

Keskusteltiin ehdotuksesta. Todettiin, että HTP-jaostossa työskentely on ollut rakentavaa ja raja-arvoista on päästy yksimielisyyteen, tarvittaessa kompromisseina. Tarvittaessa on konsultoitu ulkopuolisia asiantuntijoita, esim. kaivospuolen asiantuntijoita työnantaja- ja työntekijäpuolilta. Salomaa kysyi, onko nyt esitelty HTP-asetus kokonaisuudessaan käsitelty ja hyväksytty HTP-jaostossa. Saarikoski kertoi, että muutoin kaikki on läpikäyty ja hyväksytty, mutta mainittu alumiinin alveolijaetta koskeva kysymys on vielä auki. Erilaisten alumiiniyhdisteiden osalta tulee mitata erilaisia jakeita. TTL oli viime hetkellä havainnut tähän liittyvän ongelman, jota oli määrä käsitellä HTP-jaostossa huomenna. Kumpikaan työnantajapuolen edustaja ei kuitenkaan pääse huomiseen kokoukseen, joten asiasta päättäminen lykkääntyy. On ajateltu, että asiaa käsitellään huomenna, ja jos työnantajapuoli voi hyväksyä ehdotuksen, jaoston hyväksyntä hoidetaan kirjallisesti. Jos työnantajapuoli haluaa käsitellä asiaa kokouksessa, se tapahtuu marraskuun kokouksessa. Salomaa katsoi, että asia tulisi käsitellä suullisesti marraskuun kokouksessa.

Puheenjohtaja totesi, että ainoa avoinna oleva kysymys on tarkoitus käsitellä HTP-jaostossa. Hän kysyi, voidaanko asian ratkaisu jättää HTP-jaoston varaan, jos siellä päästään ratkaisuun, vai tuleeko asia käsitellä uudelleen TTN:ssä. Todettiin, että kaikille sopii se, että alumiinin alveolijaetta koskeva kysymys ratkeaa HTP-jaoston käsittelyn jälkeen. Muilta osin asetus hyväksyttiin.

4. VAU-hankkeen tilanne ja lausuntopalaute

Pietarinen kertoi VAU-hankkeen lainvalmistelun tilanteesta ja lausuntopalautteesta. Elokuun lopussa päättyneellä lausuntokierroksella saatiin runsaat 200 lausuntoa. Koko uudistukseen liittyen yleinen suhtautuminen oli myönteinen tai varovaisen myönteinen, uudistusta on pidetty tarpeellisena ja perusteltuna. Huolet liittyivät erityisesti uuden viraston resursseihin ja uudistuksen tiukkaan aikatauluun.

Työsuojelun osalta keskeiset lausunnonantajat olivat työsuojelun vastuualueet, aluehallintovirastot, SAK, JHL, yhdenvertaisuusvaltuutettu, JUKO, EK, ja oikeusministeriö. Palautteissa nostettiin esiin organisaatiota ja johtamista koskevia kysymyksiä. Esitettiin myös, että yhtäaikaisesti vireillä olevien asioiden yhteisen käsittelyn voivat estää salassapitosäännökset. Tältä osin kritiikki vaikuttaa perustellulta. Virkojen täytöstä esitettiin erilaisia näkemyksiä. Viraston omasta työsuojelusta lausuneet eivät pitäneet ehdotusta toimivana, vaan katsoivat, että se sekoittaa ulkoisen ja sisäisen tarkastuksen. Osa ehdotti, että tarkastuksen suorittava viranhaltija tulisi siirtää virastosta valvonnan ajaksi suoraan STM:n alaisuuteen. STM:ssä on todettu, että vaikka ehdotettu malli ei ole täydellinen, sen muuttaminen olisi vaikeaa. Työsuojelulautakunnista säädetään työsuojeluhallinnosta annetussa laissa. Niiden osalta STM on katsonut, että niiden organisoitumisen perusta voisi olla muu kuin alueellisuus. SAK ehdottaa työsuojelulautakuntien osalta kolmikantaista valmistelua, ja JHL haluaisi säilyttää alueellisuuden. Ns. työläistarkastajista on tarkoitus luopua, ja tähän liittyen SAK ja JHL ovat pitäneet tärkeänä, että jatkossakin on tarkastajia, joilla on pitkä ammattityökokemus. Ahvenanmaan valtiovirasto katsonut epätyytyttäväksi, ettei työsuojeluhallinnolla ole toimipistettä Ahvenanmaalla.

Tällä hetkellä hallituksen esitys on jatkovalmistelussa, siihen tehdään muutoksia lausuntopalautteen perusteella. Ehdotukseen ei suunnitella suuria muutoksia, enemmänkin tarkennuksia. Tavoite on antaa esitys eduskunnalle viikolla 7 ensi vuonna. Toiveena on, että laki voidaan vahvistaa kesällä 2025, ja olisi tarkoitus, että uusi virasto aloittaisi toimintansa vuoden 2026 alussa. Uudistettavien asetusten valmistelu aloitetaan ensi vuonna ja ne annetaan mahdollisesti keskitetysti kesällä 2025, mutta tästä ei ole vielä päätöstä.

Keskusteltiin uudistuksesta ja palautteista. Pekkola pohti, vaikeuttaako osastojen riippumattomuus uudessa virastossa yhteistyötä ja synergiaa ja johtaako se siiloutumiseen. Pietarinen totesi, että tätä kysymystä pohditaan. Työsuojeluosaston riippumattomuus korostuu, liittyen myös ILO-sopimukseen. Myös OM on katsonut, että riippumattomuuden on toteuduttava riittäväällä tasolla. Esimerkki yhteistyöstä on, että lausuntojen pyytäminen toisilta osastoilta ei jatkossa olisi niin virallista. Vahvat osastot aiheuttavat kyllä haasteen

synergialle. Koskinen kysyi, miksi työläistarkastajia ja työsuojelulautakuntia ei enää pidetä tärkeinä. Käytännön osaaminen on tärkeää. Pietarinen kertoi, että työsuojelulautakuntien osalta on pakko tehdä muutoksia, koska nykyinen ratkaisu jokaisen avin alueellisesta lautakunnasta ei voi jatkua, kun avit lakkautetaan. Lautakuntien asemaa ei ole tarkoitus heikentää, vaan pohditaan, miten ne voisivat mahdollisimman hyvin palvella eri tarpeita. Työläistarkastajien poistamisen taustalla ovat käytännön haasteet kuten lausunnotmenettely rekrytoinnissa. Tätä on sovellettu eri tavoin eri alueilla, ja asiaan liittyy tietosuojanäkökulmasta epäselvyyttä. Monilla hakijoilla on paljon ammatillista työkokemusta. ILO-sopimuksen mukaan rekrytoitavien piirteitä tulee arvioida vain osaamisen perusteella. Salomaa nosti esiin, että valvontakäytäntöjen yhtenäisyydestä on keskusteltu EK:ssa. Tässä on yritysten mukaan ollut suuria puutteita. Yritysten nostettua esiin erilaisia valvontakäytäntöjä ne ovat kokeneet joutuneensa voimakkaan valvonnan kohteeksi. Yritykset eivät ole halunneet antaa esimerkkejä vaihtelevista valvontakäytännöistä omalla nimellään. Työsuojeluvalvonnassa tulee kiinnittää huomiota valvontakäytäntöjen yhtenäisyyteen, ja siitä näkökulmasta on hyvä miettiä asioita enemmän toimialakohtaisesti kuin alueellisesti. Myös Pekkolan esiin nostama näkökulma on hyvä. Pietarinen kertoi, että valvontakäytäntöjen yhtenäistäminen on toimeenpanohankkeessa keskeistä. Puheenjohtaja totesi, että jo aiemmin on lähdetty ajatuksesta, että valvontakäytäntöjen tulisi olla yhtenäisiä eri vastuualueilla ja asian eteen on tehty paljon työtä vastuualueilla ja ministeriössä. Kun jatkossa on vain yksi virasto, entistä yhdenmukaisemman linjan saavuttamiseen on paremmat mahdollisuudet.

5. Terveet tilat

Pekkola kertoi Terveet tilat -ohjelman ajankohtaisista asioista. Ohjelma alkoi vuonna 2018 ja sen oli tarkoitus jatkua 10 vuoden ajan, mutta valtioneuvosto on päättänyt säästösyistä lopettaa ohjelman vuoden 2024 loppuun. Sisäilma-asiat liittyvät kysymyksiin, joissa muutokset tapahtuvat hitaasti, ja ohjelma olisi vaatinut enemmän aikaa. Ohjelman verkkosivua ylläpidetään ainakin vuoden 2025 ajan, ja sinne on koottu kaikki ohjelman puitteissa tuotetut materiaalit. Ohjelman käynnissä olevat hankkeet viedään loppuun vuoden 2025 aikana, ja ensi vuonna järjestään vielä loppuseminaari. STM:n Kansallinen sisäilma ja terveys -ohjelmaa on tarkoitus jatkaa vuoteen 2028, mutta sille on aiempaa vähemmän rahoitusta käytössä.

Terveet tilat -ohjelmassa on saatu paljon aikaan, ja ohjeita jne. on tehty etupainotteisesti. Tärkeimpiin näistä kuuluu Terveet tilat -toimintamalli, jossa on koottu ohjeita ja hyviä käytäntöjä. Loppuvuonna julkaistaan vielä toimintamallin arviointityökalu, jolla toimijat pystyvät arvioimaan, miten oma toiminta vastaa hyviä käytäntöjä. THL:n Kansallinen sisäilma ja terveys -ohjelma jatkuu. Siinä keskitytään jatkossa mallien juurruttamiseen käytäntöön.

Sisäilmaohjelman arviointi on julkaistu koskien sitä, millaisia muutoksia ja kehitystä on tapahtunut viidessä vuodessa. On menty oikeaan suuntaan. Työpaikoilla oireet ovat vähentyneet ja tyytyväisyys sisäilmaan lisääntynyt. Terve Suomi -tutkimuksen mukaan sisäilmaan liittyvä oireilu on vähentynyt sekä miehillä että naisilla. Henkilöiden tiedot sisäilman terveysvaikutuksista ovat lisääntyneet hieman. Sisäilma-asioihin liittyvä huoli on vähentynyt voimakkaasti. Suuressa osassa kuntia panostus sisäilma-asioihin on lisääntynyt merkittävästi, ja ilmoitettuihin haittoihin reagoidaan nykyään ripeämmin. Kouluissa merkittävät sisäilmaongelmat ovat vähentyneet ja rakennuksiin on panostettu. STM:n työryhmässä on laadittu sisäilmaan liittyvän oireilun ja sairastumisen hoitosuositus, ns. Majvik-suositus. Filha ry kouluttaa aiheesta marraskuussa. Kaiken kaikkiaan sisäilma-asioissa tilanne on rauhallinen ja toimintatavat ovat kehittyneet.

Terveystieteiden tutkimuskeskuksen kokonaisuudistus on tekeillä, tällä hetkellä arvioidaan nykyisiä säädöksiä. Uudistetun lainsäädännön on määrä tulla voimaan 1.1.2027.

Keskusteltiin sisäilma-asioista ja Terveet tilat -ohjelman lopettamisesta. Ohjelman lopettamista pidettiin harmillisena. Pekkola kertoi, että hyvinvointialueille laadittu ohjeistus on jalkautettu kaikille hyvinvointialueille, ja niillä on tarkoituksena yhdenmukaistaa toimintatapoja ja jakaa tietoa. Terveet tilat -ohjelmassa on kuntaverkosto, jossa on pidetty kunnille webinaareja. Osallistujia kunnista on ollut satoja, mutta aivan kaikki kunnat eivät ole mukana.

6. Muut asiat

Koskinen kertoi, että hänen työsuhteensa SAK:ssa päättyy ja tämä oli hänen viimeinen TTN:n kokouksensa. Hän kiitti osallistujia ja toivotti menestystä työsuojeluasioiden hoidossa. Puheenjohtaja kiitti Koskista kuluneiden vuosien yhteistyöstä ja toivotti onnea tulevaan.

7. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 11.35.

Antti Janas

puheenjohtaja

Tanja Ylitöyrä

sihteeri